

πρός τινας μερικούς ἐμπόρους, ἢ τινας ἐμπορικὰς ἐταιρίας, ἵνα ἐμπορεύωνται μόνοι αὐτοὶ ἐν τι εἶδος πραγματείας. Πολλάκις οἰκαιοποιεῖται καὶ αὕτη ἡ πολιτεία, ἢ ὁ διοικητὴς αὐτῆς ἐν τι τοιοῦτου μονοπωλίου, καὶ γίνεται μονοπωλὴς τιῶν πραγματειῶν.

§. 9:

Περὶ Νομισμάτων:

Ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ μέγα τοῦ ἐμπορίου ὄργανον εἶναι τὰ Νομίσματα, ἢ χρήματα, τὰ ὅποια ἐκλαμβάνονται ὡς μέτρον κοινὸν τῆς τιμῆς τῶν πωλουμένων πραγμάτων. Πάντα σχεδὸν τὰ ἐμπορευόμενα ἔθνη ἐδέχθησαν ὡς κοινὸν μέτρον τὰ πολυτίμα μέταλλα, τὸ χρυσεῖον καὶ τὸ ἀργύριον. Τὰ μέταλλα ταῦτα ἐργάζονται, καὶ διαρῶνται εἰς μικρὰ τμήματα, ὀρισμένα κατὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν βαρύτητα, καὶ ἐσφραγισμένα μὲ ὀρισμένα σημεῖα καὶ ἐπιγράμματα, μόνου ὑπὸ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἐγγύησιν τῶν ἡγεμόνων, εἰς κοινήν πιστοποίησιν, καὶ τότε ὀνομάζονται Νομίσματα, ἢ Χρήματα. Τινὲς πολιτεῖαι κατασκευάζουσι καὶ ἐκ τοῦ χαλκοῦ Μικρὰ νομίσματα ὀλιγότιμα. Τούτων τῶν νομισμάτων διαφέρουσι τὰ μνημόνια ἢ μνημενομίσματα (αἱ μεδάλαιαι), τὰ ὅποια εἶναι εἰς χρῆσιν κοινήν, ἀλλ' εἰς μνήμην τινὸς συμβεβηκότος, ἢ εἰς βραβεῖον τῆς ἀξιοῦτος.

Τὸ ἀγνόν, ἢ γνήσιον χρυσεῖον καὶ ἀργύριον γίνονται ἀνεπιτήδεια εἰς τὰ νομίσματα· διότι ὡς ἀπαλὰ εἶναι εὐ-

χώνευτα, καὶ πρὸς τούτοις ἐλαττώνεται ἡ ποσότης αὐτῶν ὑπὸ τῆς συνεχοῦς χρήσεως. Διὰ τοῦτο κατασκευάζονται τὰ νομίσματα ἐκ Μίγματος, ἧτοι μινύονται μετὰ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ὀλιγότιμα μέταλλα, συνήθως χαλκός, καὶ οὕτω γίνονται σκληρότερα. Εἰς τὸ νὰ διορισθῇ λοιπὸν ἡ ἐσωτερικὴ ἀληθὴς τιμὴ τινὸς νομίσματος, πρέπει νὰ ᾔηται γνωστὴ ἡ βαρῦτης αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐμπεριεχόμενον εἰς αὐτὸ ἀγνὸν ἀργύριον, ἢ χρυσίον. Ἡ βαρῦτης τοῦ νομίσματος λέγεται Ὀλκὴ· τὸ δὲ ἐμπεριεχόμενον εἰς αὐτὸ ἀγνὸν ἀργύριον, ἢ χρυσίον, Βάσις· τὸ δὲ προσθεμένον εἰς αὐτὸ ἄλλο μέταλλον, Ἐνθεμα.

Τὰ πλεῖστα ἔθνη τῆς Εὐρώπης προσδιορίζουσι τὸ γνήσιον ἀργύριον καὶ χρυσίον διὰ τῆς Μάρκας, ἣτις διαιρεῖται διὰ τὸ ἀργύριον εἰς 16 λότια (88 δράμια), καὶ τούτων ἕκαστον εἰς 18 κόκκους· παραδείγματος χάριν τὸ χωρὶς ἐνθέματος ἀγνὸν ἀργύριον λέγεται 16 λοτῖον, ἢ μιᾶς μάρκας· 12 δὲ λοτῖων ἀργύριον λέγεται, ὅταν ἡ μάρκα περιεχῇ 12 λότια ἀγνοῦ ἀργύριον, τὰ δὲ λοιπὰ 4 λότια εἶναι ἐνθεμα. Ἡ δὲ τοῦ χρυσοῦ μάρκα διαιρεῖται εἰς 24 κεράτια (88 δράμια), καὶ τούτων ἕκαστον εἰς 12 κόκκους. Συμμιγῆς Μάρκα λέγεται ἡ ὀλκὴ τοῦ συμμίκτου μετάλλου, καθὼς εἶναι τὰ νομίσματα. Ἡ ὑπὸ τῆς διοικήσεως διορισμένη βᾶσις καὶ ὀλκὴ τῶν νομισμάτων λέγεται Νομισματικὴ Ἀναλογία. Ἡ δὲ γινομένη δαπάνη εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν νομισμάτων, προσίθεται πανταχοῦ σχεδὸν εἰς τὰ νομίσματα· ὅθεν ἡ τιμὴ αὐτῶν αὐξάνεται, καὶ προκύπτει ἐντεῦθεν ἡ διαφορὰ τῆς Τιμῆς τοῦ Νομίσματος, καὶ τῆς Τιμῆς τῆς Βάσεως αὐτοῦ. Πρὸς

τούτοις ἢ εἰς τὴν τιμὴν τῶν νομισμάτων προσθεμένη δαπάνη ἐμποδίζει τρόπον τινὰ νὰ μὴ χωνεύωνται τὰ νομίσματα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν νομισματικὴν ἀναλογίαν· τηρεῖ ὅμως αὐτὴν ἕκαστη εἰς πάντα τὰ εἶδη τῶν ἑαυτῆς νομισμάτων. Εἰς τὰ μικρὰ ἀργυρᾶ νομίσματα γίνεται τὸ ἔνθεμα πλειότερον· ὥστε ἐκ μίας μάρκας ἀγνοῦ ὄργυριου γίνονται πλειότερα τοιαῦτα μικρὰ νομίσματα· οἷον ἡ κατασκευὴ αὐτῶν χρειάζεται δαπάνην πλειοτέραν, παρὰ τὰ μεγάλα ἀργυρᾶ νομίσματα. Πάντα τὰ ὁμοειδῆ νομίσματα ἔπρεπε νὰ ἔχωσι τὴν αὐτὴν ὀλκὴν· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν ἐπιτυχαίνεται ἐντελῶς, διὰ τοῦτο συγχωρεῖται εἰς τὸν νομισματοποιὸν μία τις διαφορὰ, ἣτις ἐλαττώνεται ἀναλόγως, καὶ ὅσον τελειοποιεῖται ἡ τέχνη του.

Μόνον τὸ ἀργύριον ἔχει κυρίως τὴν ἀμετάβλητον μεταξὺ τῶν ἐμπορευομένων ἐθνῶν, καὶ μόνον αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθὲς μέτρον τῆς τῶν πραγμάτων τιμῆς, καὶ προσέτι καὶ αὐτῶν τῶν χρυσῶν καὶ χαλκῶν νομισμάτων. Τὸ χρυσίον πανταχοῦ νομίζεται πολὺ τιμιώτερον τοῦ ἀργυρίου· ἡ ἀναλογία ὅμως τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸ ἀργύριον γίνεται πολυμορφὴς ἐκ περιστάσεων, κατὰ τὰς διαφόρους πολιτείας, καὶ ἰδιαιτέρως ἐν ἕκαστῃ πολιτεῖᾳ μεταβάλλεται ἐκ τοῦ ἐμπορίου, γινομένη ποτὲ μὲν μείζων, ποτὲ δὲ ελάσσων· ἀλλὰ καὶ οὕτως πᾶσα σχεδὸν πολιτεία προσδιορίζει τινὰ βεβαίαν τιμὴν τῶν χρυσῶν νομισμάτων, ὡς πρὸς τὰ ἀργυρᾶ, ἣτις διατηρεῖται ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου, καὶ εἶναι ἀβάλογος σχεδὸν μὲ τὴν ἐντοπίαν τιμὴν τοῦ ἀνεργάσου

χρυσίου καὶ ἀργυρίου. *) Ἡ δὲ τῶν χαλκῶν νομισμάτων ἀναλογία πρὸς τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ εἶναι μᾶλλον ἄσατος· διότι, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ χαλκοῦ κατασκευάζονται πολυεῖδῃ καὶ πᾶμπολλα σκεύη, μεταβάλλεται ἡ τιμὴ αὐτοῦ πολὺ πλεον, ἢ ἡ τιμὴ τοῦ ἀνεργάσου χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου. Διὰ τοῦτο τὰ χαλκᾶ νομίσματα τῶν διαφόρων πολιτειῶν ἔχουσι οἱ πᾶς πολυεῖδεις· προφυλάττονται ὅμως ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διαχωνεύσεως τὰ βαρύτερα αὐτῶν, διὰ τῆς ὑψηλοτέρας τιμῆς.

Τινὲς τόποι ἐκτὸς τῶν μεταλλίνων νομισμάτων μεταχειρίζονται ὡς νομίσματα καὶ τινὰ Προϊόντα· οἷον ἡ Βιργινία τὸν Ταβάκον· οἱ ἐνδοτέρω τῆς Ἀφρικῆς τόποι, τὸ Ὀρυκτὸν Ἄλας, καὶ πολλοὶ τόποι παρὰ θάλασσοι τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας, τὰς καυρίδας (τὰ ὀμματέχανδρα, ἢ μαγγαλοπέτρας). Οἱ ἄγριοι τῆς Ἀουστραλίας ἀγοράζουσι καὶ πωλοῦσι τὰ χροιώδη μὲ σιδηρᾶ καρβία, ἀξίνας, καὶ ὑέλινα κοράλλια (χάνδρα). Ἡ ὕλη τῶν νομισμάτων δεῖν πρέπει νὰ ἀποκτᾶται εὐκόλως ὑπὸ τοῦ τυχόντος· ἀλλὰ νὰ τιμᾶται κοινῶς, νὰ διαφῆται, καὶ μάλιστα εἰς τμήματα ἰσότιμα, νὰ μὴ διαφθίσκῃ εὐκόλως, καὶ νὰ μετακομίζεται καὶ πρύπτεται ἀκόπως. Τοιαῦτα δὲ εἶναι προδήλως τὰ ὑπὸ τῶν πολιτισμένων ἔθνων ἐκλεχθέντα μέταλλα.

*) Ἡ ἐν τῇ Γερμανίᾳ κοινὴ ἀναλογία τοῦ ἀνεργάσου χρυσοῦ πρὸς τὸ ἀνεργάσον ἀργύριον εἶναι ὡς 1 πρὸς 14, ἢ 15, ἢ τότε ἐν δράμιον χρυσοῦ ἀγοράζεται μὲ 14, ἢ 15 δράμινα ἀργυρίου.

Τὰ εὐρισκόμενα μεταξύ τῶν ἐμπορευομένων ἐθνῶν Πραγματικὰ Νομίσματα, διαφέρουσι τῶν λογισικῶν, καὶ χαρτίνων νομισμάτων. Τὰ Λογισικὰ εἶναι τοιαῦτα νομίσματα, τὰ ὅποια οὔτε τυπώνονται πλέον, οὔτε εἶναι εἰς χρῆσιν· ἀλλὰ σώζεται μόνον τὸ ἔνομα αὐτῶν, καὶ λογαριάζουσι δι' αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔμποροι ἔχουσι μάλιστα κοινῶς ἓν τι εἶδος Καταλλακτικοῦ Νομίσματος, τὸ ὅποion, ὅπου εὐρίσκεται δημοσία τράπεζα, ἀνήκει εἰς αὐτήν, καὶ λέγεται **Νόμισμα Τραπεζικόν** (Πάγκος), καθ' ὃ λογαριάζει ἡ τράπεζα, καὶ ἐνίοτε λαμβάνει τοιαῦτα ὀνόματα, τὰ ὅποια δὲν εὐρίσκονται τελείως εἰς νομίσματα. Τὰ **Χάρτινα** νομίσματα, τὰ περιφερόμενα ὡς πραγματικὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, εἶναι 1) αἱ **Παγκοτσέτολαι** (αἱ λεγόμεναι καὶ **Παγκουόται**, καὶ **Παγκομπιλέτα**, ὅπου ὑπάρχουσι Πάγκοι, ἢ τράπεζαι) αἱ ὅποια, ὅταν διαμένωσιν ἰσότιμοι μὲ τὰ πραγματικὰ νομίσματα, προτιμῶνται, ὡς μετακομιζόμενα εὐκόλως· ὅταν ὁμοῦς ἢ ἐκδότις αὐτῶν τράπεζα δὲν καταλάβῃ αὐτὰς κατ' εὐθείαν μὲ πραγματικὰ νομίσματα· τότε ἐλαττώνεται εἰς τὸ κοινὸν ἡ τιμὴ αὐτῶν. 2) Τὰ κυρίως **Χάρτινα Νομίσματα**, τὰ ὅποια μία τις πολιτεία ἐκδίδει ἐνίοτε διὰ μεγάλα συμβεβηκότα, ὅταν πάσχη ἄλλειψιν πραγματικῶν νομισμάτων, ὑποσχομένη νὰ τὰ ἀλλάξῃ πάλιν μετὰ τὴν ἑαυτῆς ἐπανόρθωσιν. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκεται πρόχειρος θησαυρὸς δημόσιος εἰς ἀλλαγὴν αὐτῶν, εἰς δὲν βοηθῶνται διὰ τρόπων αὐστηρῶν, ἐκπίπτουσιν εὐθὺς τῆς τιμῆς αὐτῶν, ἥτις ἐξήρηται κοινῶς ἀπὸ τῆς

ὑπολήψεως τῆς πολιτείας, καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς. Ἐκ τῶν τούτων γίνονται καὶ ἕτερα εἴδη χαρτίνων νομισμάτων, κατὰ σκοποὺς διαφόρους.

Ἐπειδὴ μεταξύ τῶν πολιτισμένων πολιτειῶν ἀποκτώνται τὰ πάντα διὰ τῶν χρημάτων· διὰ τοῦτο νομίζουσιν, ὅτι ὁ πλοῦτος τινὸς ἔθνους εἶναι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον. Τούτου χάριν λοιπὸν φροντίζουσι νὰ πληθύνωνται τὰ μέταλλα ταῦτα ἐντὸς ἐκάστης πολιτείας, καὶ ἀπαγορεύουσι τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν, ἐνίοτε μὲν ἀμέσως· ἐνίοτε δὲ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσφορᾶς τινῶν ξένων προϊόντων, ἢ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς εἰσφορᾶς πάντων τῶν προϊόντων τινὸς τόπου, τοῦ ὁποίου ὑπολαμβάνουσιν ἐπιζήμιον τὴν ἐμπορικὴν συγκοινωνίαν. Ἄλλοτε πάλιν, εἰς ἀπόκτησιν τοῦ πλούτου τούτου διὰ τῶν ἐντοπίων προϊόντων, διερεθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἐκφορὰν αὐτῶν, διὰ τῆς ἀφέσεως τοῦ τελωνικοῦ φόρου, ἢ διὰ βραβείων τινῶν· ἢ συνισῶσιν ἀποκίας, καὶ μεταξύ τῶν ἔθνῶν συνθήκας ἐμπορικᾶς κ. τ. Ταῦτα λοιπὸν εἶναι τὰ ἀξιώματα τοῦ πολυθρῦλλήτου Ἐμπορικοῦ Συστήματος τῶν πλείστων Ἑυρωπαϊῶν πολιτειῶν. Εἰς τοῦτο δὲ ἀντετέθη τὸ Τοπικὸν Οἰκονομικὸν Σύστημα, τὸ ἐποιοῦν ἐοξάζει, ὅτι τὰ ἐντόπια προϊόντα εἶναι ἡ μόνη καὶ διασημοτάτη πηγὴ τῶν προσόδων, καὶ τοῦ πλούτου πάσης πολιτείας· ὅθεν ὅταν οἱ κάτοικοι ἀπολαμβάνωσι πλήρη ἐλευθερίαν, γενῶνται ἀφρεύκτως τὰ ἐργόχειρα καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ προσεπιγίνεται ἡ ἐνδεχομένη ἐντέλεια εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων.

Περὶ Ὀικήσεων.

Αἱ Ὀικήσεις, ἢ κατοικίαι τῶν ἀνθρώπων εἶναι τεσσάρων εἰδῶν, ἢτοι καλύβαι, σπήλαια, ἢ τρωγλαί, σπηναί, καὶ οἰκίαι. Τὰ ἀπαιδευτα ἔθνη κατοικοῦσιν εἰς Καλύβας, ἢ κατασκευὴ τῶν ὁποίων οὔτε δεινὴ εἶναι, οὔτε τεχνικὰ ἔργα εἶναι χρειάζεται, καὶ σκοπεῖ μόνου τὴν προφύλαξιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς κακοκαιρίας. Τινὲς πετρώδεις τόποι περιέχουσιν ἔν τι πλῆθος Φυσικῶν Τρωγλῶν, ἢ σπηλαίων, τὰ ὅποια εἶναι ἐπιτήδεια εἰς κατοικίαν τοῦ ἀγροῦ ἀνθρώπου· ὅθεν εὐρίσκονται ὀλόκληροι λαοί, κατοικοῦντες τριγλῶν, καὶ ἐκ τούτου ὀνομάζονται Τρωγλοθύται. Καὶ τὰ σπήλαια, καὶ αἱ καλύβαι εἶναι ἀκίνητα. Ὁ πλανητικὸς ἥμος τῶν Νομάδων βίος ἀπαιτεῖ κατοικίαν κινήτην, ἢτοι Σκηυήν, ἣτις πολλάκις διαφέρει ὀλίγον τῆς σειράς καλύβης. Ὄταν ἔν τι γεωπόνον ἔθνος φθάσῃ εἰς ἕνα τινα βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἀποκτήσῃ τὰς μηχανικὰς τέχνας· τότε οἰκοδομεῖ τὰς οἰκίας του κατὰ μικρὸν παγιωτέρας καὶ εὐειδετέρας· ὅθεν ἐκ τῆς καλύβης γεννᾶται ὁ οἶκος, καὶ ἐκ τῆς ἀπεριέργου οἰκοδομίας ἢ εὐπρεπῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἐκ τῶν οἰκοδομῶν, τινὲς μὲν ἀνήκουσιν εἰς τοὺς μερικοὺς κατοίκους· τινὲς δὲ εἶναι δημόσιαι, θεωρούμεναι ὡς κτήματα τῆς πολιτείας, ἢ τῆς κοινότητος, καὶ διαίρουσιν εἰς πολιτικάς, καὶ θρησκευτικάς. Πολιτικάς ἐννοοῦσι τὰ παλάτια τῶν διοικητῶν, τὰ ἀρχεῖα, τὰ σχολεῖα,

τὰ ὀρφανοτροφεία, τὰ πτωχοτροφεία, τὰς εἰσκτάς, τὰ
 ισοκομεία, τὰς δημοσίας ἀποθήκας κ. τ. Ὀρησκευτικαὶ δὲ
 οἰκοδομαὶ λέγονται οἱ ναοὶ, καὶ τὰ μοναστήρια.

Πόλις, ἡ Κώμη ὀνομάζεται εἰς τις σωρὸς παντο-
 ὄαπῶν οἰκιῶν. Μεταξὺ τῶν πολιτισμένων ἔθνῶν διακρί-
 νονται αἱ **Πόλεις** ἀπὸ τῶν κωμῶν εἰς προνομίῶν. Ἡ
 πόλις συνιστᾷ ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς δικαστήριον, ὑπάρχει
 κεφαλὴ τῶν περιειρημένων τόπων, καὶ ἀπολαμβάνει προ-
 νόμια ἰδιαιτέρα. Οἱ πολῖται, οἱ κάτοικοι αὐτῆς, εἶναι ἔμ-
 ποροι καὶ τεχνίται· αὐτὴ δὲ ἡ πόλις, καθέδρα τοῦ ἔμ-
 πορίου καὶ τῶν τεχνῶν, τὰ ὅποια ὀνομάζονται ἐκ τούτου
Πολιτικαὶ Ἀσχολίαι, ὡς διορισμένα τρόπον τινα
 διὰ τὰς πόλεις. Αὐταὶ ἔχουσιν **Ἀγοράς** καθ' ἐβδομάδα,
 ὅπου φέρονται τροφαὶ, καὶ ὕλαι ἀνέργασοι, καὶ ἔτι **Πα-**
νηγύρεις Ἐτησίους, ὅπου πωλοῦνται τὰ τεχνικὰ
 προϊόντα. Αἱ τῶν πόλεων οἰκίαι οἰκοδομοῦνται συνήθως
 κατὰ σειράν, καὶ σχηματίζουσι λεωφόρους καὶ ἀγοράς.
Πολλάκις δὲ ἔχουσι τείχη καὶ πύλας, καὶ ἐκτὸς τούτων
Προάστια. Τινὲς ἄλλαι περικυκλῶνονται μὲ προχώ-
 ματα, διώρυγας καὶ ὀχυρώματα, κατὰ τὸν παρόντα τῆς
 πολεμικῆς τρόπον, καὶ λέγονται **Κάστρα**. Εὐρίσκονται
 ἕμωσ καὶ πόλεις πολλαὶ ἀτείχιστοι, καὶ χωρὶς προχώματα,
 καὶ ὀνομάζονται ἐκ τούτου **Πολίχνια**. Ἡ διασημωτάτη
 πόλις, καθ' ἣν εὐρίσκονται τὰ ἀρχαῖα καὶ οἱ διοικηταί, ὀ-
 νομάζεται **Μητρόπολις**, ἡ πρωτεύουσα τοῦ τόπου·
 εἰάν δὲ κατοικῆ ἐν αὐτῇ καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς πολιτείας, λέ-
 γεται **Καθεδρικὴ**, ἡ **Καθεδρεύουσα**. Αἰδὲ λοιπαὶ ὀ-
 νομάζονται ἀπλῶς **Πόλις**. Τὰ μεγέθη καὶ αἱ καταστάσεις

τῶν πόλεων εἶναι πολυτελεῖ· πολλαὶ αὐτῶν δὲν ἔχουσιν οὔτε χιλίους κατοίκους, καὶ ἄλλαι πάλιν πολλῶν χιλιάδων. Τινὲς εἶναι οἰκοδομημέναι κανονικῶς, καὶ ἔχουσιν ὁδοὺς πλατείας, εὐθείας, καὶ διηρημένας κατ' ὀρθὰς γωνίας, καὶ οἰκοδομὰς μεγαλοπρεπεῖς καὶ λιθοκτίστους· ἄλλαι δὲ ἐκ τοῦ ἐναγίου ἔχουσιν ὁδοὺς στενὰς, λοξὰς καὶ πολυγωνίους, καὶ οἰκοδομὰς μικρὰς, ξυλίνας, ἀτέχνους, καὶ χωρὶς τινὰ χάριν. Αἱ μικραὶ πόλεις μεταχειρίζονται πολλάκις καὶ τέχνας καὶ γεωπονίαν, καὶ ὁμοιάζουσιν ὡς κῶμαι.

Αἱ Κῶμαι, ἢ Χωρία, εἶναι κατοικίαι τῶν κωμητῶν, ἢ χωρικῶν, οἱ ὅποιοι γεωργοῦσι τὴν γῆν. Αὗται ὑπάρχουσι κοινῶς μικροὶ στωροὶ οἴκων καὶ καλυβῶν, οἰκοδομημένων ὡς ἔτυχε, χωρὶς τινος τάξιν καὶ εὐείδειαν. Σπανίως προβαίνουσιν αἱ οἰκίαι αὐτῶν κατὰ σειράν, καὶ ἐνίοτε ἀπέχουσι πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. Αἱ κῶμαι ἐξ αἰτίας τῆς γεωργίας δὲν αὐξάνονται, καθὼς αἱ πόλεις, οὔτε εὐδοκίμοῦσιν εἰς αὐτὰς αἱ τέχναι, ἐκτὸς τῶν ἀναγκαίων.

Αἱ Κωμοπόλεις, ἢ Χῶραι, καὶ τὰ Κεφαλοχώρια κεῖνται μεταξύ τῶν πόλεων καὶ τῶν κωμῶν, καὶ ποτε μὲν εἶναι ὁμοιότεραι μὲ πόλεις, ποτὲ δὲ μὲ κώμας, περικυκλούμεναι πολλάκις μὲ τεῖχος. Εἰς αὐτὰς εὐρίσκονται τέχναι καὶ ἐμπόριον, καὶ γίνονται καθ' ἐθδομάδα ἀγοραὶ, καὶ ἐνίοτε πανηγύρεις ἐτήσιαι.

Ἄγροες (τσιφτελκι) ὀνομάζονται ὀλίγαι τινὲς οἰκίαι καὶ καλύβαι, μεταξύ τόπων γεωργουμένων, οἱ ὅποιοι εἶναι κτήματα τινῶν.

Ἡ λεπτομερὴς περιγραφή πασσῶν τῶν οἰκήσεων τι-

νός τόπου, καὶ τῶν διαιρέσεων αὐτοῦ, ὀνομάζεται Τό-
πογραφία.

§. 11.

Περὶ Πολιτειῶν.

Οἱ ἄνθρωποι συνισῶσι πολυειδεῖς ἐταιρίας. Πρώτη αὐτῶν ἐταιρία ὑπῆρξεν ἡ Οἰκιακὴ, ἥτοι ἡ τοῦ Ἄν-
δρός καὶ τῆς Γυναικός, καὶ ἡ τῶν Γονέων καὶ
Τέκνων. Ἐνταῦθα συνέβη ἀνεκᾶθεν ἄλλητις νέα οἰ-
κιακὴ σχέσις τοῦ Κυρίου καὶ Δούλου. Ὁ δούλος
εἶναι χρῆμα ἀρχαῖον, καὶ φαίνεται ὅτι ἤλθεν εἰς τοῦτο,
βιασθεὶς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ἢ αὐτοπροαιρέτως ἐκ σω-
ματικῆς ἀσθενείας, ἢ ἐξ ἀπτημοσύνης. Κατὰ τοῦτο τὸ
εἶδος τῆς ἐταιρίας ἔξων οἱ ἄνθρωποι κατὰ Πατριὰς, ἢ
Οἰκογενείας, ἔχοντες ἀρχηγούς τοὺς τῶν πατριῶν Πα-
τέρας, ἥτοι τοὺς Πατριάρχας, καὶ σερούμενοι πολὺ τὴν
προσάλληλον βοήθειαν καὶ προστασίαν.

Ὄταν ἐπολλαπλασιασθῆσαν ὑφ' ἑαυτῶν αἱ οἰκογέ-
νειαί, ἢ συνηθροίσθῆσαν ὁμοῦ πολλαὶ, πρώην μεμονω-
μέναι· τότε ἐσχηματίσθη δεύτερον ἐταιρίας εἶδος τὸ τῶν
Γειτόνων. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐταιρίᾳ πᾶσα οἰκογένεια ὑ-
πῆρχεν ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοδέσποτος. Ἡ γειτνίασις ο-
μῖως καὶ ἡ συγκοινωνία παρήγαγον πολλὰς σχέσεις καὶ
ὄφελείας, ἀποβλεπούσας πρὸς πάντας· αἱ δὲ πρώην με-
μονωμέναι οἰκογένειαί ἀποκατέστησαν ἀνεπαισθήτως μία
τις μεγάλη κοινότης, ὀνομασθεῖσα Πολιτικὴ Ἐται-

ρία, ἢ συγκοινωνία, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἦσαν τόσα, ὅσοι καὶ οἱ πατέρες τῶν οἰκογενειῶν. Σκοπὸς τῆς ἐνώσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ἀμοιβαία καὶ ἐκούσια συμβοήθεια· ὠφέλεια δὲ αὐτῆς, ἡ ἰσχυρωτέρα ἀσφάλεια. Τότε προέκυψεν ἡ πρώτη σκοτεινὴ ἰδέα τῆς πολιτικῆς συνθήκης· τότε εἰσηχθήσαν οἱ πρώτοι ἐκ συνθήκης νόμοι οἱ ἐκούσιαι συγκαταθέσεως, καὶ διετηρήθησαν διὰ κοινῆς γνώμης, ἤτοι ἔγιναν νόμοι χωρὶς νομοδότην, καὶ δίκαια χωρὶς κριτὴν, ὅθεν ἦσαν ἀκόμη πολὺ ἀβέβαια· τότε ἀνεφάνη καὶ τὸ πρῶτον τοῦ ἐμπορίου φύτρον ἡ ἀνταλλαγὴ· τότε αὐτῆ ἡ φύσις ἔδειξε τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς οἱ ἄνθρωποι ὑπόκεινται πρὸς ἀλλήλους, ἤτοι τὰ προσωπικὰ, σωματικὰ καὶ πνευματικὰ ἰδιώματα, τὴν προβιβηκυῖαν ἡλικίαν, τὴν ὑπεροχὴν τῶν κτημάτων, καὶ τὴν καταγωγὴν ἀπὸ οἰκογενείας τριαύτης, ἣτις ἀποκατέστη διάσημος διὰ τὴν πολυετῆ τοῦ πλοῦτου κτήσιν. Μίχαρ λοιπὸν τῆς πολιτείας ἐλείπετο μόνον εἰς βαθμὸς, ἤτοι ἐλείπετο μόνον τὸ νὰ ἀποκατασταθῶσιν ἀρχηγοὶ οἱ διάσημοι, ἵνα γενηθῇ ἡ πολιτεία.

"Ὅταν ἐγενᾶτο ἡ ἰσορία, αἱ πολιτεῖαι ὑπῆρχον ἑτοιμαί· λοιπὸν δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸν, οὔτε πότε, ἢ πῶς συνεστήθησαν αἱ πολιτεῖαι, οὔτε ὁποίου τινὸς εἶδους ἦσαν κατ' ἀρχάς. Εἶδος Πολιτικόν, καὶ Θέμα, ἢ Σύστημα Πολιτικόν ὀνομάζεται τὸ ἰδιαιτέρον σύνταγμα τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν ἔχει μία τις πολιτικὴ συγκοινωνία, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν εἶν ὀνομάζεται πλέον πολιτικὴ συγκοινωνία ἀπλῶς, ἀλλὰ πολιτεία. Ἡ πολιτεία διαφέρει τῆς πολιτικῆς συγκοινωνίας, καθότι ἡ

πρώτη ἔχει νομοδότην, ἢ προσάτην τῶν νόμων, κριτὴν τῶν φιλονεικιῶν, τιμωρητὴν τῶν ἀδικειῶν εἰς ἀποτροπὴν τῆς ἰδιοχείρου τιμωρίας, ἐπίτροπον προνοητὴν τοῦ παντός, καὶ χρειᾶς τυχεύτης ὁδηγὸν εἰς τὰ κοινὰ πράγματα. Οὗτος ὁ Κύριος, ὁ Διοικητὴς, ἢ Ἵπερτάτη Δύναμις, πρέπει νὰ γινώσκῃ τὸν τρόπον τοῦ καλῶς διοικεῖν καὶ ὑποτάσσειν· πρέπει νὰ ἦναι τὸ ἀνώτατον Κριτήριον, καὶ μία τις φυσικὴ, ἢ ἔντεχνος ἔκθεσις. Πάντα τὰ λοιπὰ τῆς πολιτείας μέλη, ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας, εἶναι Ἵπῆκοοι, καὶ πρέπει νὰ πείθονται εἰς τὴν τριαύτην ἐξουσίαν, ἣτις μόνη ἐπιτάττει.

Τὰ Εἶδη τῶν Πολιτειῶν, ἢ διοικήσεων, τὰ ὅποια ἐπενόησαν οἱ ἄνθρωποι, ἢ μᾶλλον ἐγένησεν ὁ καιρὸς καὶ τὰ συμβεβηκότα, καὶ ἀποκατέστησαν Θέματα Πολιτικὰ, νόμιμα καὶ σταθερὰ, εἶναι πολλά· ἀνάγονται ὁμῶς πάντα εἰς τρία γενικώτερα εἶδη, τῶν ὁποίων τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον εἶναι ἡ νομοδοσία, ὡς οὕσα δεῖγμα ἐμφανέσατον τῆς ἐξουσίας. Ὁ διοικητὴς, ἢ νομοδότης, ὅταν ἦναι πραγματικῶς εἷς, ἡ πολιτεία ὀνομάζεται Μοναρχία, ἢ Αὐτοκρατορία. Ἐὰν δὲ ἡ διοίκησις εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τινὸς τεταγμένου ἀριθμοῦ πολιτῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν εἰς αὐτὴν τὰ αὐτὰ δίκαια· τότε λέγεται ἡ πολιτεία Ἀρισκρατία. Ὅταν δὲ πάντα τὰ μέλη τῆς πολιτείας ἔχωσι τὰ ἴσα δίκαια εἰς τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐνεργοῦσιν αὐτὴν διὰ τῆς ψήφου τῶν πλειόνων· τότε καλεῖται ἡ τριαύτη πολιτεία Δημοκρατία.

Ἡ Μοναρχία ὀνομάζεται Διαδοχικὸν Βα-

σίλειον, ὅταν προβαίῃ διαδοχικῶς εἰς μίαν τινὰ οἰκογενεῖαν. Ἐνταῦθα παρατηρεῖται ὁ τρόπος τῆς Διαδοχῆς, ἢτοι εἰάν αὐτὴ μεταβαίῃ εἰς Ἀρσενικοὺς, ἢ καὶ εἰς Θηλυκοὺς· ἔτι δὲ ἢ Ἡλικία, καθ' ἣν γίνεται ἐγκρατῆς τῆς ἐξουσίας ὁ διάδοχος, καὶ ἢ συμβαίνουσα Ἐφορία, ὅταν αὐτὸς ὑπάρχῃ ἀνήλικος. Ἐάν δὲ ἢ μοναρχία προβαίῃ κατ' ἐκλογὴν· τότε ζητεῖται τίνες εἶναι οἱ Ἐκλέγοντες τὸν βασιλέα, τίς ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς, τίνες οἱ ἐκλεκτοί, καὶ ἄλλαι τῆς ἐκλογῆς περιστάσεις· καὶ προσίτι τίς πρέπει νὰ διοικῆ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ διοικητοῦ ἕως τὴν ἐκλογὴν ἄλλου, ἢ ὁποῖα διοικήσις λέγεται Μεσοβασίλεια. Ἐν τοιοῦτον ὁμοῦ συμβέβηκός θεραπεύεται διὰ τῆς προεκλογῆς τινὸς διαδόχου, ζῶντος ἔτι τοῦ διοικητοῦ.

Τῆς Ἀριστοκρατίας ἀρχηγοὶ εἶναι τὰ ἄριστα τῆς πολιτείας μέλη (τὸ ἀνώτατον βουλευτήριον), οἱ ὅποια προβιδάζονται εἰς τοῦτο· διότι ἔχουσιν ἀξιώματα, ἢ κτήματα τινὰ, εἰς τὰ ὅποια ἀνήκει τὸ τοιοῦτον δίκαιον· ἢ εἴοτι κατάγονται ἐκ γένους ἐπισήμου, ἢτοι κατὰ διαδοχὴν, καὶ θυνάμει τινὸς διασωθέντος πατρογονικοῦ κτήματος· ἢ τελευταίου γίνονται ἀρχηγοὶ κατ' ἐκλογὴν. Ταύτην δὲ τὴν ἐκλογὴν ἐνεργοῦσιν, ἢ οἱ ἄριστα τῆς πολιτείας, ἢ μέρος αὐτῶν, ἢ τὰ λοιπὰ τῆς πολιτείας μέλη, καὶ ἐκλέγουσι ποῦ μὲν τὰ τυχόντα τῆς πολιτείας μέλη· ποῦ δὲ τοὺς ἔχοντας ὀρισμένην ἡλικίαν καὶ κτήματα· καὶ ἄλλου μόνον τεταγμένης οἰκογενείας. Ἐμμένουσιν δὲ οἱ ἐκλεγόμενοι ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν, ἢ ἐφ' ὄρους ζωῆς, ἢ καιρὸν τινά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς ἐξου-

είας, ἢ εἶναι ὀρισμένους, ἢ ἀρίστος· μεταξύ δὲ αὐτῶν ὑπερέχει ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν ψήφων.

Ἡ Δημοκρατία διοικεῖται ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς πολιτείας· ἐπικρατεῖ ὅμως ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἐνίοτε εἶναι ὀρισμένος, οἷον τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου, καὶ ἐνίοτε ἀρίστος· ὥς μίαν μόνην περιττήν, ἢ ἐλλείπουσα ψῆφος ἐπικυρώνει, ἢ ἀθετεῖ τὰ προβαλλόμενα. Ὅταν ἡ δημοκρατία ᾖ ἀμιγῆς, συνέρχονται πάντες οἱ ἡλικιωμένοι ἄνδρες εἰς τὸ συμβούλιον· αἱ δὲ γυναῖκες, τὰ παιδία καὶ οἱ δούλοι ἀποκλείονται πανταχόθεν. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ θεωρῆται κυρίως, ποῦ ἀποδίδεται τὸ δίκαιον τῆς ψηφηφορίας, ἢτοι εἰς πρόσωπα τινὰ, πλοῦτον, ἢ κτήματα· τότε, ποῦ καὶ πῶς γίνονται αἱ συνελεύσεις τοῦ δήμου· πῶς γίνονται αἱ ψῆφοι, καὶ πολλαὶ ἄλλαι περιστάσεις. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς πολιτείας εἶναι τὸ δεινότερον. Ἀμφότεραι, ἢτοι καὶ ἡ ἀριστοκρατία, καὶ ἡ δημοκρατία, ὀνομάζονται Ἐλεύθεραι Πολιτεῖαι· ἡ πρώτη ὅμως ἀπέχει πολὺ τοῦ τοιούτου ὀνόματος.

Τὰ τρία ταῦτα τῶν πολιτειῶν εἶδη συμμίσγνυται, καὶ συμπεριορίζονται πολυτρόπως. Ἡ μοναρχία δύναται νὰ συμμιχθῇ μὲ τὴν ἀριστοκρατίαν, ἢ δημοκρατίαν· μετὰ μὲν τῆς πρώτης, ὅταν ὁ διοικητὴς ἔχῃ συνεργὸν ἐν πολιτικῶν σῶμα, ἐκ τῶν διαστήμων τῆς πολιτείας μελῶν, ἢτοι διαδοχικοὺς καὶ αξιωματικοὺς ἐγγενεῖς· μετὰ δὲ τῆς δημοκρατίας, ὅταν ὁ διοικητὴς ἔχῃ συμπράκτορας ἄνδρας ἐκλεκτοὺς ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Πρὸς τούτοις ἡ μοναρχία δύναται νὰ συμμιχθῇ καὶ μὲ τὰ δύο εἶδη ἐν ταύτῳ· ὅταν

εὐγενεῖς καὶ ἐκλεκτοὶ, ἢ ὡς δύο διηρημένα σώματα, ἢ ὁμοῦ ὡς σῶμα ἓν, γίνονται συμμετοχοὶ τῆς ἐξουσίας. Ἐν ταῦθα δὲ μάλιστα θεωροῦνται ταῦτα· πόσῃ ἰσχύϊ ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι ἐν τῇ διοικήσει, καὶ πῶς ἐνεργοῦσιν αὐτήν, εἰς τὸ νὰ σχηματίζωσι τὴν πολιτείαν εἰς Μοναρχίαν Περιρισμένην κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἢ αἰς Δημοκρατίαν μετριαζομένην διὰ τῆς μοναρχίας. Ἡ δὲ ἀριστοκρατία συγκιρνάται μετὰ τῆς δημοκρατίας πολυειδῶς· οἷον ὅταν οἱ ἀριστοκράται συνιῶσι τὸ ἀνώτατον βουλευτήριον, καὶ ἐξήρτηται κατὰ τὰ ἀξιόλογα συμβεβηκῆσα ἀπὸ τῶν φυλῶν τοῦ λαοῦ, ἢ ἀπὸ τῶν ἐπιφερόντων τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἡ δὲ δημοκρατία περιορίζεται, ὅταν ὁ λαὸς κυβερνᾶται ὑπὸ ἀνθρώπων ἐκλεκτῶν, οἵτινες ἢ εἶναι πληρεξούσιοι, ἢ ὄχι· δὲν ὑπόκεινται ὁμῶς εἰς ἀπολογίαν. Ἐτι μᾶλλον περιορισμένη δημοκρατία γίνεται, ὅταν ψηφίζῃ ὁ λαὸς μόνου τοῦ ἐκλείγοντος τοῦ αὐτοῦ προσάτας.

Ὅταν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ δὲν ἐμπιστεύεται ὁ χυδαῖος λαὸς τὴν διοίκησιν εἰς τοὺς μεγάλους ἀνδρας· τότε ἢ αὐτὴ δημοκρατία μεταπίπτει εἰς Ὀχλοκρατίαν· ὅτε παύει πᾶσα εὐταξία, καὶ ἐγγίζει ἢ καταλύσις αὐτῆς. Ἡ δὲ ἀριστοκρατία μεταβάλλεται εὐκόλως εἰς Ὀλιγαρχίαν, ὅταν οἱ ἐκλεκτοὶ εἶναι ὀλίγοι. Καὶ ἡ γνησιωτάτη δημοκρατία ἀποκαθίσταται εὐκόλως διὰ τῶν Δημαγωγῶν ὑποκρυπτομένη ἀριστοκρατία, ἢ μοναρχία. Ὁ δὲ Δεσποτισμὸς δὲν ἀνάγεται εἰς κανὲν εἶδος διοικήσεως· αἰετὶ δὲν ἔχει χρεῖαν τινὸς ἰδιαιτέρου πολιτικοῦ συστήματος· ἀλλὰ προκύπτει ἐκ τῆς ἀτάκτου καταχρήσεως τῆς

ὑπερτάτης ἐξουσίας· ἐλάττωμα ἐνδεχόμενον εἰς πᾶν εἶδος διοικήσεως, εὐκολώτατα ὅμως εἰς τὴν ἀπεριόριστον μοναρχίαν. Θεοκρατία λέγεται, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς πολιτείας νομίζεται ἔφορος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄργανον τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Συμμαχίαι Πολιτικαὶ ὀνομάζονται αἱ ἀδιάκοποι ἐνώσεις τινῶν ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν, αἱ γινόμεναι εἰς κοινὴν ὠφελίαν. Τούτων ὁ σκοπὸς, καὶ οἱ τρόποι τῆς ἐνώσεως, καὶ προσέτι τὸ ἐσωτερικὸν πολιτικὸν σύστημα μίᾳ ἐκάστη ἐνδέχεται νὰ διαφέρωσι πολὺ· πᾶσα ὅμως πολιτεία χάριν τῆς κοινῆς ἐνώσεως παραβλέπει μέρος τῆς ἑαυτῆς ἀνεξαρτησίας. Ὅταν αἱ τοιαῦται συμμαχίαι ἔχωσιν ἓνα κοινὸν ἀρχηγόν, εἰς ἀσφάλειαν τῆς ἑαυτῶν ἐνώσεως· τότε γίνονται ἐγγύτεραι εἰς τὴν περιορισμένην μοναρχίαν τύπον μᾶλλον· ὅσον εἶναι ἡ ἐξουσία τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου ἐκτενεστέρα. Αὐταὶ σπανίως φαίνονται ἰσχυραὶ ἔξω τῶν ἰδίων αὐτῶν ὄρων, καὶ ἡ διάρκεια αὐτῶν δὲν γίνεται μακροχρόνιος, διὰ τὰ συμβαίνοντα πολλάκις ἐναντία μερικὰ αὐτῶν τέλη.

§. 12.

Περὶ Πολιτικῆς Διοικήσεως.

Δύω δυνάμεις θεωροῦνται ἐν τῇ πολιτικῇ διοικήσει, ἡ Νομοδοτικῇ, καὶ ἡ Ἐφορος, ἡ Ἐκτελεστικῇ, εἰς τὰς ὁποίας ἐπισηρίζονται πάντα τὰ δίκαια καὶ χρεὴ αὐτῆς. Εἰς τὰ ἀμυγῆ τῶν πολιτειῶν εἴδη καὶ αἱ δύο αὐταὶ δυνάμεις εἶναι ἀκλληλένδετοι, καὶ ἐξήρτηνται ἀφ' ἐνός.